

สรุปผลการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดการพิษ
วันที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๓
องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

.....

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (๑๖) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ โดย แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้กรมการ พัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ถ่ายโอนภารกิจด้านการพัฒนาอาชีพ ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล งานส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มอาชีพ การส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ภารกิจการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน มี เป้าหมายสำคัญเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นโดยการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้

เนื่องด้วยเกษตรกรเป็นอาชีพพื้นฐานของคนตำบลวังตะกู โดยการเกษตรส่วนใหญ่ในพื้นที่ ล้วนมีการใช้สารเคมีในการควบคุมศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิตพืช ทั้งสิ้น เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี แต่มี สารพิษตกค้างมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมนุษย์ หน่วยงานราชการที่มีภารกิจในการดูแลและพัฒนาด้ว นการเกษตร ต่างส่งเสริมให้เกิดเกษตรเปลี่ยนมาทำการเกษตรอินทรีย์ ให้มีความสำคัญกับการสร้างสมดุลของ วงจรของธาตุอาหาร การประหยัดพลังงาน การอนุรักษ์ระบบนิเวศการเกษตร และการฟื้นฟูความหลากหลาย ทางชีวภาพ เกษตรอินทรีย์เป็นการเกษตรที่มีความสำคัญกับการ ทำฟาร์มเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นเกษตรกรที่หัน มาทำการเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นต้องพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ และการจัดการฟาร์มของตนเพิ่มขึ้น ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกูเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาคการเกษตร จึงได้ ร่วมกับ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครปฐม ผนึกกำลังให้มีการ “ลด ละ เลิก ” ใน การใช้สารเคมีเกษตร ส่งเสริมให้ เกษตรกรหันมาทำการเกษตรอินทรีย์ โดยการใช้สารชีวภัณฑ์และสมุนไพรในการควบคุมศัตรูพืช จึงจัด โครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดการพิษ เป็นกิจกรรม อบรมให้ความรู้ในการผลิตและ เลือกใช้สมุนไพรในควบคุมศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และประหยัดต้นทุนการผลิต ให้ ผลผลิตที่ได้ ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และตัวเกษตรกรเอง ไม่กระทบกับระบบนิเวศเกษตรและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยเกษตรกรจะได้รับการถ่ายทอดความรู้อย่างเพียงพอสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในแปลงพืชของ เกษตรกรได้

โดยโครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดการพิษ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๑) เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้สมุนไพรในการควบคุมและกำจัดการพิษ ได้อย่าง ถูกต้องปลอดภัย
- ๒) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกร ลดการใช้สารเคมี อันมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหันมาผลิตพืชโดยใช้วิธี เกษตรอินทรีย์
- ๓) เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตพืช

ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบด้วย เกษตรกร และประชาชนทั่วไปในตำบลวังตะกู จำนวน ๔๐ คน

โดยจัดกิจกรรม ในวันที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๓

มีกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมการบรรยาย

- ในหัวข้อลดต้นทุนการผลิต ชีวิตปลอดภัยกับสมุนไพรไล่แมลง

กิจกรรมภาคปฏิบัติ

- การผลิตสมุนไพรสูตรกำจัดหนอน
- การผลิตสมุนไพรสูตรขมิ้นชันไล่แมลง

วิทยากรโดย นายนิรันดร์ พิพิธคุณานันท์ เกษตรกรในโครงการ Smart Farmer อำเภอเมืองนครปฐม

เป้าหมายโครงการ แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

- **เชิงปริมาณ**
 - จำนวนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๔๐ คน
- **เชิงคุณภาพ**
 - เกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ และได้ฝึกปฏิบัติ ตามหลักสูตรที่กำหนด

โดยโครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช จัดขึ้นในวันที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๓ ได้ดำเนินกิจกรรมตามโครงการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว จึงขอสรุปผลการจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช ตามแบบประเมินโครงการดังนี้

☆ เป้าหมายเชิงปริมาณ

- กำหนดเป้าหมายเกษตรกรและประชาชนตำบลวังตะกั่ว จำนวน ๔๐ คน
- ความสำเร็จ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๗.๕*
 - หญิง จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘๑
 - ชาย จำนวน ๑ ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔ ๔.๑๙
- อาชีพผู้เข้าร่วมโครงการ
 - เกษตรกร จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖ ๙.๗๖
 - รับจ้าง จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๐
 - ค้าขาย จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๖
 - ว่างาน จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๐
 - อื่น ๆ จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๘

☆ เป้าหมายเชิงคุณภาพ

ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรที่กำหนด ดังนี้

➤ ฟังการบรรยาย

กิจกรรมการบรรยาย

- ลดต้นทุนการผลิต ชีวิตปลอดภัยกับสมุนไพรไล่แมลง
- วิธีการเลือกใช้สมุนไพรให้เหมาะสมกับศัตรูพืช

กิจกรรมภาคปฏิบัติ

- การผลิตสมุนไพรสูตรกำจัดหนอน
- การผลิตสมุนไพรสูตรขมิ้นชันไล่แมลง

วิทยากรโดย นายนิรันดร์ พิพิธคุณานันท์ เกษตรกรในโครงการ Smart Farmer อำเภอเมืองนครปฐม

สรุปผล โครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช ตามแบบประเมินโครงการ ดังนี้

ข้อความคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	๕	๔	๓	๒	๑
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
๑.ก่อนการอบรม ท่านมีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การเลือกใช้สมุนไพรไล่แมลง มากน้อยเพียงใด	(๒) คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๖	(๙) คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๓	(๗) คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒๘	(๑๒) คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙๐	(๑๓) คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๓
หลังการอบรม ท่านมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการ เลือกใช้สมุนไพรไล่แมลง เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด	(๒๖) คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๔๖	(๑๕) คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๘	(๒) คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๖		
๒.ก่อนการอบรม ท่านมีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การผลิตสมุนไพร ควบคุมและกำจัดศัตรูพืช มาก น้อยเพียงใด		(๙) คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๓	(๑๑) คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕๘	(๑๕) คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๘	(๘) คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖๑
หลังการอบรม ท่านมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการ ผลิตสมุนไพร ควบคุมและกำจัดศัตรูพืช เพิ่มขึ้นมาก น้อยเพียงใด	(๑๗) คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕๓	(๒๑) คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘๔	(๕) คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๓		

สรุปผลการประเมิน *(คำนวณจากระดับความพึงพอใจระดับมากและมากที่สุด)

ก่อนการอบรม ผู้ร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเลือกใช้สมุนไพรไล่แมลง คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕๙

หลังการอบรม ผู้ร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเลือกใช้สมุนไพรไล่แมลง เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๙๕.๓๔

การอบรม ผู้ร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการผลิตสมุนไพร ควบคุมและกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๓

หลังการอบรม ผู้ร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการผลิตสมุนไพร ควบคุมและกำจัดศัตรูพืช เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๘๘.๓๗

☆ เป้าหมายเชิงประโยชน์

ผู้เข้าร่วมโครงการที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตร คือผู้ที่ได้รับความรู้จากการอบรมตามโครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช โดยคาดว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ตามแบบประเมินโครงการดังนี้

มีจำนวนผู้เข้าร่วมการอบรม จำนวน ๔๓ คน ผ่านการอบรม ๔๓ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ข้อความคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	๕	๔	๓	๒	๑
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด	(๑๙) คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑๘	(๑๘) คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๖	(๔) คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๐	(๒) คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๖	

สรุปผลการประเมิน *(คำนวณจากระดับความพึงพอใจระดับมากและมากที่สุด)

จากการประเมินพบว่า ผู้ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ร้อยละ ๘๖.๐๔

★ **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการและอำนวยความสะดวก**

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	๕	๔	๓	๒	๑
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ความเหมาะสมของสถานที่ฝึกอบรม	(๒๕) คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๑๓	(๑๖) คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒๑	(๒) คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๖		
๒. ความเหมาะสมของเวลาในการฝึกอบรม	(๑๘) คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๖	(๒๒) คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑๖	(๓) คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๘		
๓. ความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม	(๒๔) คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๑๘	(๑๔) คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๖	(๕) คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๓		
๔. วิทยากรอธิบายได้ชัดเจน สื่อความหมายได้เหมาะสม	(๒๙) คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๔๔	(๑๓) คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๓	(๑) คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๒		
๕. โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมครั้งนี้	(๒๗) คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๗๙	(๑๓) คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๓	(๓) คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๘		

สรุปผลการประเมิน พบว่า ผู้ผ่านการอบรมมีความพึงพอใจต่อการจัดโครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช คิดเป็น ร้อยละ ๙๓.๐๒

*(คำนวณจากระดับความพึงพอใจระดับมากและมากที่สุด)

★ **สิ่งที่ท่านได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช**

- ได้รับความรู้ด้านการทำเกษตรเพิ่มมากขึ้น
- ได้ความรู้ในการผลิตสมุนไพรไล่ศัตรูพืชได้
- ได้รับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องสมุนไพร และการทำน้ำหมักไล่ศัตรูพืช สามารถใช้ได้จริง และลดต้นทุนการผลิต

★ **ปัญหาและอุปสรรค**

- ไม่มี

★ **ข้อเสนอแนะ**

- ควรจัดทำโครงการให้ความรู้แบบนี้ให้กับประชาชนต่อไป
- อยากให้จัดกิจกรรมทุกปี

ลงชื่อ กรรณิการ์ กุลมุตวิวัฒน์
(นางกรรณิการ์ กุลมุตวิวัฒน์)
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สรุปรายละเอียดค่าใช้จ่ายโครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำกจัดคัทรูพืช

รายการจัดซื้อ

ที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	เป็นเงิน	หมายเหตุ
๑	พริกแดง	๑	ก.ก.	๖๖	๖๖	
๒	ข่าสด	๑	ก.ก.	๕๕	๕๕	
๓	เหล้าขาว ๑ ลิตร	๒	ขวด	๑๑๐	๒๒๐	
๔	น้ำส้มสายชู ๑ ลิตร	๒	ขวด	๖๖	๑๓๒	
๕	ขมิ้นชัน	๔	ก.ก.	๑๓๒	๕๒๘	
๖	แอลกอฮอล์ล้างแผล ๔๕๐ ซีซี	๔๐	ขวด	๓๓/	๑,๔๔๐	
๗	น้ำยาล้างจาน ๑๕๐ ซีซี	๔๐	ขวด	๑๒	๔๘๐	
๘	ถังพลาสติกสำหรับผสม ๕ ลิตร	๔๐	กระป๋อง	๒๗/	๑,๐๘๐	
๙	ปากกาถูกลื่นสีน้ำเงิน	๔๐	ด้าม	๖	๒๔๐	
					<u>๔,๒๘๑</u>	

รายการจัดจ้าง

ที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	เป็นเงิน (บาท)	หมายเหตุ
๑	อาหารกลางวัน ๑ มื้อ	๔๐	คน	๖๐	๒,๔๐๐	
๒	ป้ายประชาสัมพันธ์	๑	ป้าย	๔๕๐	๔๕๐	
รวมเป็นเงิน					<u>๒,๘๕๐</u>	

ค่าสัมมนาคุณวิทยากร

ที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคาต่อ หน่วย	เป็นเงิน (บาท)	หมายเหตุ
๑	ค่าสัมมนาคุณวิทยากร	๔	ชั่วโมง	๖๐๐	๒,๔๐๐	
รวมเป็นเงิน					<u>๒,๔๐๐</u>	

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๙,๕๓๑ บาท

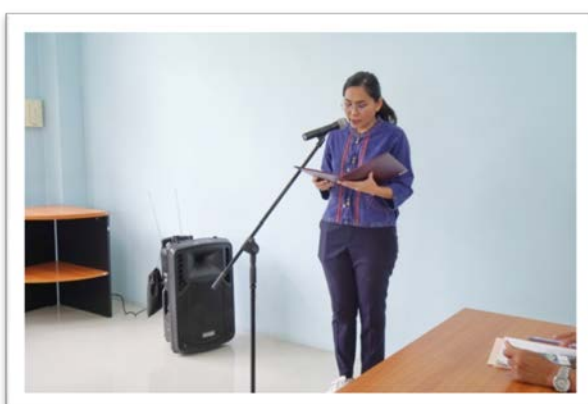
(เก้าพันห้าร้อยสามสิบเอ็ดบาท)

ภาพกิจกรรม โครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช
วันที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม

พิธีเปิดโครงการ

นางกรรณิการ์ กุลมุตวิวัฒน์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
เป็นผู้กล่าวรายงาน “วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการ”

ภาพกิจกรรม โครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช
วันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

พิธีเปิดโครงการ

นายมานพ เปี่ยมคล้าย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู
เป็นประธาน และกล่าวเปิดโครงการ

ภาพกิจกรรม โครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช
วันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

รับฟังการบรรยาย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

หัวข้อการบรรยาย

- ลดต้นทุนการผลิต ชีวิตปลอดภัย กับสมุนไพรไล่แมลง
- การเลือกใช้สมุนไพรไล่แมลง

วิทยากร นายนิรันดร์ พิพิธคุณานันท์ สมาร์ทฟาร์มเมอร์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ภาพกิจกรรม โครงการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเบื้องต้นและกำจัดศัตรูพืช
วันที่ ๑๔ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

การฝึกปฏิบัติ

การผลิตน้ำหมักสมุนไพรสูตรกำจัดหนอน

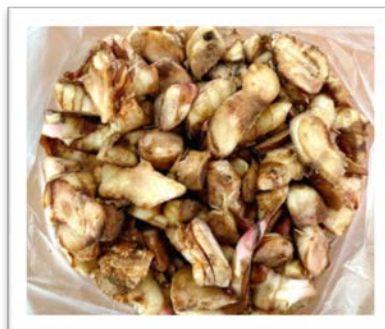
น้ำหมักสมุนไพรนี้จะใช้พืชผักสวนครัวพวก ข่า ตะไคร้ ซึ่งมีฤทธิ์สเปรี้ยวตามธรรมชาติ สามารถทำให้ระคายเคืองผิวหนังเราได้ แล้วแมลงตัวเล็กๆจะทนไหวหรือ (หรือจะเรียกว่านำเอาเครื่องต้มยำมาทำน้ำหมักก็ได้ เพราะส่วนผสมส่วนใหญ่ก็คล้ายๆเครื่องต้มยำนั่นเอง)

ส่วนผสมที่ต้องเตรียม

๑. พริกสด ๑ กิโลกรัม
๒. ข่าแก่ ๑ กิโลกรัม
๓. น้ำส้มสายชู ๑ ลิตร
๔. แอลกอฮอล์ ๔๐ ดีกรี ๑ ลิตร

วิธีทำน้ำหมัก

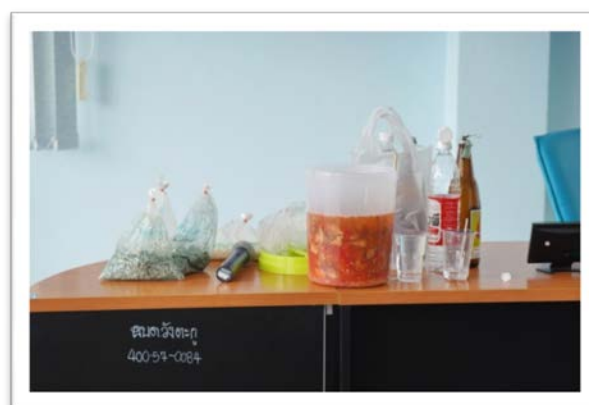
๑. นำข่าแก่ และ พริกสด มาซอย/ป่นเป็นชิ้นเล็กๆ ใส่ลงในถังหมัก แล้วคลุกเคล้าให้เข้ากันเวลาหมักจะได้ออกฤทธิ์ได้ดี

๒. จากนั้นนำน้ำส้มสายชูจำนวน ๑ แก้ว ใส่ตามลงไป (น้ำส้มสายชูนั้นมีกลิ่นฉุนรุนแรง และมีฤทธิ์กัดกร่อน ช่วยกำจัดไข่แมลงได้ดีในระดับหนึ่ง)

๓. นำแอลกอฮอล์ ๔๐ ดีกรีใส่ตามลงไป แอลกอฮอล์จะไปทำปฏิกิริยากับ ข่า พริกสด ในถังหมักช่วยสกัดน้ำมันหอมระเหย และ กลิ่นฉุนจากสมุนไพร อย่าง พริก และ ข่า ออกมาได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นกลิ่นฉุนที่แมลงไม่ชอบ ช่วยขับไล่แมลงได้ผลดี และความแสบร้อนของพริกทำให้หนอนไม่สามารถอยู่ในบริเวณนั้นได้

๔. นำไปเก็บไว้ในที่ร่ม เปิดฝาคนทุกวัน ประมาณ ๒๑ วัน วิธีใช้น้ำหมักส่วนบนมาผสมน้ำเปล่า อัตรา ๑ ต่อ ๒๐ ผีดฟนพืชปลูกที่ต้องการ

การผลิตน้ำหมักสมุนไพรไล่แมลง

ส่วนผสมที่ต้องเตรียม

๑. ขมิ้นชัน ๑ ชีด
๒. แอลกอฮอล์ ๓๐% ๔๕๐ มิลลิกรัม ๑ ขวด
๓. ถังพลาสติกสำหรับหมัก
๔. น้ำยาล้างจาน

วิธีทำน้ำหมัก

๑. เทแอลกอฮอล์ ๓๐% ลงในถังสำหรับหมัก

๒. ผสมน้ำยาล้างจานลงไป ๒ ช้อน แล้วคนให้เข้ากัน

๓. เทพวงขมิ้นชันลงไปแล้วคนให้เข้ากัน

๔. นำไปเก็บไว้ในที่ร่ม เปิดฝาค้นทุกวัน ประมาณ ๒๑ วัน วิธีใช้น้ำหมักส่วนบนมาผสมน้ำเปล่า อัตรา ๑ ต่อ ๒๐ ฉีดพ่นพืชปลูกที่ต้องการ

